

Ocena pracy doktorskiej Najmaldina Al-Taesha zatytułowanej:

Sport for Everyone Evaluating Accessibility in Outdoor Public Spaces with Attention to People with Disabilities [Sport dla wszystkich Ocena dostępności przestrzeni publicznych na świeżym powietrzu z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych]

Praca dotyczy dostępności przestrzeni miejskich i parków do uprawiania sportu. Znaczenie tego tematu jest niepodważalne, ale niełatwo jest powiedzieć coś nowego na ten temat; jest to, że tak powiem, temat sztabowy.

Oceniający nie jest ani ekspertem sportowym, ani politykiem odpowiedzialnym za sport, ani nawet projektantem krajobrazu, a dla architekta dostępność jest tylko kwestią poboczną w wykonywaniu zawodu, którą oczywiście należy uwzględnić, ale nie jest ona ważniejsza niż bezpieczeństwo przeciwpożarowe, integralność strukturalna, a zwłaszcza estetyka. Oczywiście pojawiają się komentarze dotyczące pracy doktorskiej, ale można je uznać za opinie zewnętrzne, laickie i nie do końca jasne jest, dlaczego architektowi powierzono tę rolę w odniesieniu do pracy doktorskiej, ale zobaczmy komentarze!

Ocena tytułu pracy *"Sport for everyone, Evaluation of the accessibility of outdoor public spaces, with particular regard to people with disabilities"*

Tytuł jest niepotrzebnie długi; praca dotyczy **dostępności przestrzeni publicznych dla uprawiania sportu**.

Cel pracy:

„metodologiczne zidentyfikowanie barier fizycznych w mieście i między budynkami, które są dostrzegalne dla biegaczy z niepełnosprawnościami”.

*„zwrócenie uwagi na **znaczenie dostępności**”.*

Niestety nie dysponujemy metodą, a deklaracji politycznej nie można ocenić naukowo.

Struktura

Po krótkim wstępie znajdują się zasadniczo **cztery opracowania**, z których każde ma własny wstęp, metodologię, wyniki, podsumowanie i bibliografię, a po nich następują podsumowanie i zalecenia.

Wprowadzenie i badania, zwłaszcza ich wstępy, zawierają wiele powtórzeń.

Uwagi dotyczące wprowadzenia: chociaż według Światowej Organizacji Zdrowia 1 miliard osób może być niepełnosprawnych (a według AI liczba ta wynosi obecnie 1,3 miliarda), co przekracza wskazane 15%, dane te są w tym kontekście mylące i mogą nawet nie być konieczne.

Na Węgrzech, według spisu powszechnego z 2022 r., 272 500 osób określiło się jako niepełnosprawne, co stanowi około połowy liczby z 2001 r. (577 000), W ujęciu procentowym stanowi to 2,8% (całkowita liczba ludności 9,6 mln) w porównaniu z 5,6% poprzednio (całkowita liczba ludności 10,2 mln w 2001 r.) według Głównego Urzędu Statystycznego (Węgry).

W Polsce odsetek osób niepełnosprawnych wynosi 10,5%. (stan na 31 grudnia 2024 r.)

W odniesieniu do korzystania z bieżni i innych publicznych obiektów sportowych warto byłoby określić grupę docelową: z wyłączeniem osób, które nie są w stanie uprawiać sportu z powodu choroby, np. osoba starsza przykuta do łóżka nie powinna być uwzględniana w statystykach dotyczących bieżni, a inne niepełnosprawności niekoniecznie pozwalają na uprawianie sportu.

We wstępie [autor] pisze o motywacji, że wiedza na temat konkretnych czynników sprzyjających lub utrudniających uprawianie sportu jest ograniczona, na przykład w odniesieniu do zewnętrznych bieżni.

Ocena metod

Zastosowane jest wiele różnych metod i nie ma jednej metody badawczej.

Z jednej strony [autor] filtruje artykuły, które wydają się interesujące, z różnych baz danych, a następnie zawęża je, aby pozostałe można było realistycznie omówić. Często odwołuje się do tych artykułów, zawsze bez krytyki.

[Kandydat] przeprowadza ankiety (PARCS) oraz własne badania terenowe, obserwacje, fotografuje i stosuje narzędzia do oceny statystycznej. W przypadku ankiety metoda autora nie różni się wystarczająco od badań, do których się odwołuje, ale które zostały przeprowadzone przez innych. Grupa docelowa ankiety wydaje się niepewna i nie podjęto żadnej próby zrekompensowania zniekształceń spowodowanych wąskim wyborem. Pierwsze pytanie w kwestionariuszu brzmi: *„1. rodzaj nawierzchni ulicy, który jest ważny dla biegacza. (należy to ocenić), a wynik jest taki, że biegacze niepełnosprawni fizycznie i niedowidzący zgadzają się, że różne rodzaje nawierzchni biegowych są ważne dla biegaczy.”* Było to z góry przyjęte założenie, gdy zadano to pytanie.

Praktyczne korzyści z badań

To trudne pytanie. Ponieważ krytyczna uwaga jest zbyt słaba, aby była jedynym wynikiem.

W praktycznych wynikach kandydat pisze w jednym miejscu, że *„Aby stworzyć miasta przyjazne sportowi, dostępne dla wszystkich, niezbędna jest współpraca władz, ekspertów i urbanistów”*. Tak, ma oczywiście rację, ale jakie są wyniki jego własnych badań? Co jest w nich nowego? Czy wcześniej współpraca nie była konieczna?

W innym miejscu [autor] pisze, że *„Zwiększając liczbę obiektów sportowych i zapewniając ich bliskość do obszarów mieszkalnych, możemy zachęcić więcej osób do uprawiania sportu i aktywności fizycznej”*. Tak, ma rację również w tej kwestii, ale i tutaj pojawia się pytanie: jakie są wyniki jego własnych badań? Co jest w nich nowego? Stwierdza również, że *„Chociaż niektóre cechy przestrzeni publicznych mogą promować sport i aktywność fizyczną, inne cechy mogą stanowić przeszkodę i mieć negatywny wpływ na uczestników”*.

Gdzie indziej [autor] pisze, że *„Aby zwiększyć integrację społeczną poprzez sport, konieczne jest uznanie koncepcji sportu dla wszystkich, która jest w stanie zająć się barierami i potrzebami istniejącymi w przestrzeni sportowej i rekreacyjnej”*.

Niestety, ani **koncepcja**, ani **deklaracja polityczna** tego rodzaju nie pomogą.

Autor pisze również, że *„Urbanistycy powinni priorytetowo traktować rewitalizację obszarów między budynkami w celu poprawy dostępności, usuwając wszelkie bariery, co może zachęcić i ułatwić osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w bieganiu ulicznym”*. Takie stwierdzenie świadczy o poważnym uprzedzeniu i ograniczonym spojrzeniu, ponieważ choć dostępność jest ważna, należy również wziąć pod uwagę inne kwestie, takie jak bezpieczeństwo ruchu drogowego i odprowadzanie wody w przypadku krawężników. Problem polega na tym, że nie ma to nic wspólnego z nauką; jest to **oświadczenie polityczne**, które nie powinno znaleźć się w artykule naukowym ani pracy doktorskiej. **Nie podano nam metody** identyfikacji przeszkód i czynników utrudniających, a jedynie przykłady.

W badaniu 3 autor pisze, że *„Celem badania jest zwrócenie uwagi na znaczenie dostępności”*. Chociaż autor wielokrotnie odwołuje się do polskich norm i przepisów, a nawet wskazuje na odstępstwa i nieprawidłowości w stosunku do nich, **jego cel nie jest jasny**. Zwracanie uwagi jest kategorią publiczną, polityczną, której nie można interpretować w sensie naukowym. Gdyby badanie dotyczyło skuteczności norm i przepisów, miałoby ono swoje miejsce w studium prawniczym. Być może można by sformułować sugestie dotyczące norm, ale nie jest to przedmiotem tego artykułu.

Kwestie zgodności z przepisami związane z pracą

Nie mam możliwości udzielenia odpowiedzi na pytanie dotyczące klasycznego plagiatu, ale z tego, co przeczytałem, nie sądzę, aby było to coś, co należy brać pod uwagę. Pytanie brzmi jednak, czy rozprawa, która łączy cztery publikacje, z których wszystkie są artykułami wspólnymi z promotorem, na stronach 17-38, 39-

60, 61-74, 75-94 (czyli 78 stron z 110, czyli 71%), może być uznana za pracę niezależną? Być może należy poprosić autorów o oświadczenie dotyczące procentowego podziału autorstwa.

Oryginalność proponowanego rozwiązania

Jest to również trudne pytanie, ponieważ nie jestem pewien, jakie byłoby proponowane rozwiązanie! Oczekiwałamby, że kandydat przedstawi tezy reprezentujące nowe odkrycia naukowe i poprze je szczegółowo w rozprawie w sposób naukowy, tj. z wymogiem, aby każdy badacz doszedł do tych samych wniosków na podstawie tych samych danych.

Nie mogę znaleźć tych tez ani żadnych innych oryginalnych stwierdzeń lub hipotez. Kandydat twierdzi, że żadne inne badanie nie porównywało jeszcze dostępności przestrzeni publicznych (obszarów sportowych i placów zabaw) na podstawie przykładów z różnych krajów, co jest prawdopodobnie uzasadnione, ale nie jest to propozycja ani teza. Znaczenie dostępności jest dobrze znane, a jej elementy składowe są zdefiniowane w kilku normach (na których opiera się również badanie).

Przygotowanie i zdolność kandydata do samodzielnych badań

Mogę stwierdzić, że stopień współautorstwa decyduje o tym, czy kandydat nadaje się do samodzielnych badań w oparciu o rozprawę doktorską. Jeśli badania opatrzone nazwiskiem promotora są samodzielną pracą studenta, sytuacja jest zupełnie inna niż ta, w której promotor pozwolił kandydatowi pomóc w napisaniu artykułów, np. poprzez zebranie materiałów do nich. Dlatego też nie można oceniać zdolności na tej podstawie.

Gotowość jest łatwiejszym zagadnieniem, ponieważ potwierdza ją moim zdaniem ilość literatury cytowanej na dany temat oraz liczba odniesień.

Drobne błędy redakcyjne

Z nieznanых przyczyn tytuł powtarza się na stronie IV, a przed spisem treści znajduje się streszczenie. Na stronie V spis treści wskazuje na bibliografię na stronie 108, ale nigdzie nie ma bibliografii. Numery stron są również nieuporządkowane w innych szczegółach: rozdział 6 zaczyna się o jedną stronę wcześniej, a wszystkie kolejne numery stron są przesunięte. Zgodnie z wykazem rysunków na stronie 66 powinny znajdować się cztery rysunki, ale jest tylko jeden podzielony na trzy części. Na stronie 67 znajdują się dwa rysunki zamiast czterech, ale numery stron kolejnych rysunków również są nieuporządkowane. Rysunek na stronie 10 pojawia się ponownie na stronie 66, a co więcej, rysunek oznaczony jako „Rysunek 3 Ścieżka (powierzchnie)” na stronie 67 i dwa poprzednie zostały zamienione z prawej na lewą stronę! Na stronie 17, w imieniu współautora, w pierwszym wierszu dolnego akapitu znajduje się błąd składniowy. W nagłówku kwestionariusza na stronie 45 kolumny 2 i 6 są takie same. Jeśli tak było w oryginalnym kwestionariuszu, może to zafałszować wyniki. W wielu miejscach w odniesieniach pod tytułami literatury brakuje wydawcy, adresu internetowego i daty.

Sugeruję dopracowanie tego opracowania, ponieważ obejmuje ono dużo pracy, ale nie ma w nim przefiltrowanych wyników naukowych ani tez, a niestety jest w nim dużo nieporządku i nieładu. Niestety, w obecnym stanie **nie można go zaakceptować**, ale życzę kandydatowi i jego promotorowi nieco więcej wytrwałości!

Z poważaniem

[podpis odręczny nieczytelny]

Dr habil Csanády Gábor Mátyás inż. arch. prof. zw., Budapest

Ja, Małgorzata Sokołowska, tłumacz przysięgły języka angielskiego w Gliwicach, nr wpisu na listę tłumaczy przysięgłych TP/1509/05. Poświadczam zgodność niniejszego tłumaczenia z okazanym mi dokumentem pdf sporządzonym w języku angielskim. Gliwice, dnia 11 lutego 2026 r. Repertorium nr 054/2026.